

دشمنان ریاضی نخوانند!

گفت‌وگو با حمید رضا امیری، سردبیر مجله‌ی رشد برهان ریاضی

آدم‌های دنیا را می‌شود به دو دسته تقسیم کرد: آن‌هایی که ریاضی را دوست دارند و آن‌هایی که ریاضی را دوست ندارند. دانش‌آموزان دبیرستان را هم می‌شود به دو دسته تقسیم کرد: آن‌هایی که رشد برهان ریاضی را می‌خوانند و آن‌هایی که رشد برهان ریاضی، را ندیده‌اند و نخوانده‌اند. حالا فرض اولیه را بر این می‌گذاریم که شما در گروهی جای دارید که ریاضی را دوست دارند و این گروه یا رشد برهان ریاضی را دیده‌اند یا ندیده‌اند.

رشد برهان ریاضی ۲۰ سال است که چاپ می‌شود. یعنی این فصل‌نامه دقیقاً وارد ۲۰ سالگی خود شده است.

رشد برهان ریاضی یک مجله‌ی کمک آموزشی در زمینه‌ی ریاضی است؛ پر از مثال و سؤال و جواب. خود معلمان شما آن را تدوین می‌کنند و استاندارد استاندارد است. در شماره‌ی بهار و زمستان هم پر از نمونه سؤال امتحانی است که به تفکیک پایه‌های تحصیلی دبیرستان چاپ شده‌اند. قیمتش هم که عالی است. مطمئن باشید، اگر تا به حال این مجله ۶۴ صفحه‌ای را ندیده‌اید، با اولین تومانی که خرج می‌کنید، خواهید فهمید که چه چیزی را از دست داده بودید.

راستی شاید برایتان جالب باشد که کمی با حمیدرضا امیری، سردبیر این مجله آشنا شوید. او تمام این مدت سردبیر رشد برهان بوده است و با کلی مسئله‌ی ریاضی سروکله زده است. باور کنید، سردبیر چنین مجله‌ای بودن واقعاً سخت است.

چاپ رسید و از آن موقع همکار ما شد. و آرام آرام وضعیت نشریه هم فرق کرد. با این که فکر نمی‌کردم روزی نشریه ۲۰ ساله شود. اما حالا می‌بینم مجله‌ای منحصر به فرد است. چرا که در این مدت تحریریه‌ی ثابت داشته است و هر دانش‌آموزی آن را دردست بگیرد، حتماً مطلبی جالب برای خودش پیدا می‌کند.

این همه سختی که گفتید وحشتناک است. پس واقعاً عاشق کارت‌تان بوده‌اید.

بله، این مجله مثل بچه‌ام می‌ماند. من اعتقاد دارم، مجله‌ی برهان، راه تزییق سریع و مناسبی به جامعه ریاضی ماست. چرا که در هر حال، کتاب‌های درسی از لحاظ حجم محدودیت دارند و ریاضی هم بسیار گسترده است. از آمار و هندسه و جبر و حسابان بگیر تا موضوع‌بندی هر کدام آن‌ها. اما

ریاضی بود، تعطیل شد. از آن به بعد، همیشه خلاء وجود چنین نشریه‌ای را حس می‌کردم. زمانی که مسئول گروه ریاضی «انتشارات مدرسه» بودم، ایده‌ی این کار را به مدیر مسئولان دادم و او هم قبول کرد.

حالا از ۲۰ ساله شدن نشریه‌تان چه حسی دارید؟

خودم فکر نمی‌کردم که روزی ۲۰ سالگی‌اش را ببینم. آن اوایل خیلی مشکل کاغذ و چاپ پیش می‌آمد. ضمن این که گاهی به موقع به مدرسه‌ها نمی‌رسید. گاهی خودم هم مدیر داخلی و سردبیر بودم و هم طراح سؤال، ویراستار و صفحه‌آرا تا این که آقای «میرشهرام صدر» به کمک آمد. ایشان از خوانندگان مجله بود. و مرتب برایمان مقالاتی می‌فرستاد و هیچ‌وقت هم از رد شدن مطلبش ناراحت نمی‌شد. بالاخره روزی مقاله‌ی وی به

واقعیت را بگویند. شما که ۲۰ سال است سردبیر یک مجله‌ی ریاضی هستید، خودتان هم ریاضی‌تان خوب بود؟

(می‌خندد) بله. بهترین نمره‌های من همیشه در ریاضی بود و ادبیات. در ریاضی هم همیشه از پس ریاضی جدید و جبر برمی‌آمدم، اما از پس هندسه نه. با این حال آن قدر به ریاضی علاقه داشتم که در اولین سالی که کنکور دادم، در دانشگاه سراسری و آزاد در رشته‌ی ریاضی قبول شدم.

راست است که وقتی شما سردبیری این نشریه را برعهده گرفتید، خیلی جوان بودید؟

بله، در سال ۱۳۶۹ که من ۲۷ ساله بودم، اولین برهان ریاضی آماده‌ی چاپ شد. فکر اولیه‌ی چاپ چنین مجله‌ای از خودم بود. ماجرا از این جا شروع شد که وقتی من سال اول دبیرستان بودم، مجله‌ی «یکان» که یک مجله‌ی

مجله‌ی ما هر بار به طور مفصل به این موضوعات می‌پردازد.

■ بهتر است بیشتر با مجله آشنا شویم. چه‌طور است که این نشریه به درد تمام پایه‌های دبیرستان می‌خورد و بخش‌های عمومی و تخصصی را هم در خودش جای داده است؟

■ این مجله چند چارچوب اصلی دارد. در بحث کمک‌درسی، دقیقاً به درس‌های مدرسه اشاره دارد و مولفان ما معلم مدرسه‌ها هستند. این به معنی آن است که مثلاً همیشه بحث تابع در شماره‌ی پاییز ما چاپ می‌شود، چون این مبحث اول کتاب است و دانش‌آموزان به مثال‌ها و نمونه سئوالات بیشتری نیاز دارند.

پس بخشی از مجله کمک‌درسی است. یعنی موضوعات آن در کتاب هست اما ما بحث را بازتر می‌کنیم یا به حاشیه‌های آن می‌پردازیم. مثلاً اتحادهای بزرگ‌تر را اثبات می‌کنیم و حتی کاربرد موضوعات را به دانش‌آموزان می‌گوییم.

بخشی از مجله عمومی‌تر است؛ به تاریخ ریاضی و فلسفه‌ی آن می‌پردازیم. بازی و مسابقه و سرگرمی ریاضی هم داریم.

بخشی هم که در فصل‌های زمستان و بهار چاپ می‌شود، مسائلی در جمع‌بندی هر نیم‌فصل دارد و نمونه سئوالات امتحانی که برای هر پایه جداگانه طرح می‌شود.

■ چه‌خوب، کاش یک بخش جالب دیگر هم در مجله داشتید!

■ چه بخشی؟

■ داستان‌هایی که در آن‌ها ریاضی باشد. این‌طوری مجله جالب‌تر می‌شود.

■ البته بخشی به نام «تفریح اندیشه» در مجله هست که یک موضوع ریاضی را داستانی‌وار بیان می‌کند. حتی یادم هست، یک بار یکی از قضاوت‌های حضرت علی (ع) را هم که جنبه‌ی روایی داشت و از منظر ریاضی می‌شد به آن پرداخت، در مجله کار کردیم.

■ راستی هر چهار سال مخاطبان شما تغییر می‌کنند. این باعث نمی‌شود که

این مجله مثل بچه‌ام می‌ماند. من اعتقاد دارم، مجله‌ی برهان، راه تزریق سریع و مناسبی به جامعه ریاضی ماست

مطالب تکراری در نشریه چاپ کنید؟ با تغییر مخاطبان که موضوعات کتاب‌ها عوض نمی‌شوند؟

■ سؤال خوبی کردید. ما به دوره‌ی گردش چهار ساله فکر کرده‌ایم. اما اگر مطلبی را دوباره به چاپ برسانیم، بار دیگر به ویرایش آن دست می‌زنیم و مطالبی به آن اضافه و یا از آن کم می‌کنیم. یا حتی می‌دهیم آن موضوع را فرد دیگری بنویسد. این‌گونه نگاه‌ها فرق می‌کند، ولی ما باز به همان مسئله‌ی تکراری کتاب‌ها می‌پردازیم.

■ شما معتقدید ریاضی مهم‌ترین علم بشر است؟

■ نه، ولی جزو علوم فطری است و با فطرت انسان سازگار. همیشه 2×2 می‌شود ۴. اما قوانین فیزیک تغییرپذیرند و یا ادبیات در هر خطه‌ای تغییر می‌کند، در حالی که ریاضی این‌طور نیست. کودک اولین چیزی که یاد می‌گیرد، یک مامان و یک باباست. حتی وقتی می‌گوییم پنج، فوراً دستش را نشان می‌دهد. این‌ها نشان

می‌دهند، ریاضی آن‌طور که تصور می‌شود، بی‌روح و خشک نیست.

خودتان کدام مبحث ریاضی را دوست دارید؟

■ نظریه‌ی اعداد، احتمال و ماتریس. آیا تا به حال دلتان خواسته‌است که جای یکی از ریاضی‌دانان به‌نام باشید؟

ریاضی آن‌طور که تصور می‌شود، بی‌روح و خشک نیست

■ نه، چون آن‌ها در زمان‌ها و مکان‌هایی بوده‌اند که من آن زمان‌ها و مکان‌ها را دوست ندارم.

■ حالا کدامشان را بیشتر دوست دارید؟

■ جمشید غیاث‌الدین کاشانی را که از زمان خود جلوتر بود، غلامحسین مصاحب و پرویز شهریاری را که هر دو معاصرند و زحمات زیادی برای ریاضی کشیده‌اند، و همچنین گوس و هاردی را که از ریاضی‌دانان غرب هستند.

■ راستی کسانی که به مجله دسترسی ندارند، چه کنند؟

■ باید از طریق دفتر مدرسه اقدام کنند. البته از روی سایت

WWW.Roshmag.ir

هم می‌توانند PDF مطلب را بگیرند.

■ این سؤال خیلی کلیشه‌ای است، اما می‌پرسیم: توصیه‌ای به خوانندگان مجله دارید؟

■ بله، البته توصیه‌ام به خوانندگان رشدبرهان ریاضی است. آن‌ها برایمان مقاله نمی‌فرستند، شاید گمان می‌کنند توانایی ندارند. اما مطمئن باشند که اگر مقالاتشان اشکالی داشت، ما آن‌ها را اصلاح و به نام خودشان چاپ می‌کنیم.

معرفی مجله‌ی رشد برهان ریاضی

امیری از نگاه امیری

من از سال ۱۳۶۹ مسئول گروه ریاضی انتشارات مدرسه هستم. ۴۵ کتاب دارم که بخشی از آن‌ها تالیف‌اند و بخشی ترجمه. من سرگروه ریاضی آموزش و پرورش منطقه‌ی ۱ تهران هم هستم. و همان‌طور که گفتم، ۲۰ سال است که سردبیر «رشد برهان ریاضی» بوده‌ام. فکر طرح و تولید این مجله پیشنهاد خودم بود. شاید برایتان جالب باشد که معلم ریاضی هم بوده‌ام. در مدرسه‌ی امام صادق منطقه‌ی ۱۰ و مدرسه‌های علامه‌حلی، البرز، مفید و احسان، جبر و احتمال، ریاضیات گسسته، هندسه تحلیلی و جبر خطی را آموزش داده‌ام. من متولد سال ۱۳۴۲ در تهران هستم. دیپلم ریاضی فیزیکم را هم از دبیرستان دکتر هشترودی (مطهری) گرفتم. آثار حمید رضا امیری:

مجله‌ی رشد برهان ریاضی متوسطه برای تکمیل برنامه‌ی درسی دانش‌آموزان دوره‌ی متوسطه به چاپ می‌رسد و متعلق به مجموعه مجلات رشد است. در این مجله با شرح و بسط و رفع مشکلات مباحث درسی ریاضی دوره‌ی متوسطه مسابقات ریاضی و المپیادهای ریاضی سراسر جهان، سایت‌های ریاضی، انواع معماهای ریاضی و ... آشنا می‌شوید. فهرست مقالات شماره‌ی ۶۷ این مجله (پاییز ۱۳۸۹) به شرح زیر است:

- پورسینا
- گراف منتظم و کامل
- تاریخچه‌ی مجلات ریاضی ایران
- مسائل $F(x)$ ها
- آشنایی بایسته‌ی نرم‌افزاری Mathematica
- روشی دیگر برای محاسبه ماتریس وارون
- گزیده‌ای از مسائل المپیادهای ریاضی لنینگراد
- رویکرد هندسی - رویکرد جبری در آموزش هندسه
- درباره‌ی یکی از نظریه‌های هوشمندانه‌ی ابوالوفای بوزجانی در هندسه
- اثبات بازگشتی یا اثبات از آخر به اول
- اعداد موهومی
- تعیین دامنه‌ی توابع به کمک نمودار
- سرگرمی برای اندیشه‌پروری و ذهن‌ورزی
- هم‌نهمی، کاربردهای آن در رمزنگاری
- نابرابری‌ها
- معرفی سایت‌های ریاضی جهان
- با راهیان المپیادهای ریاضی

